

IN NOMINE SACRO-SANCTÆ TRINITATIS.

Des

5

HÆRESI
IN GENERE *(Part. III)*
DISPUTATIO THEOLOGICA,

QUAM

Divinâ gratiâ clementer annuente,

Cum consensu Reverendæ Fa-
cultat: Theolog. in Regiâ
Univer. Aboensi,

P RÆS I D E

NICOLAO TUNANDRO.

S. Theol. Profess. Ordin.

Publicè defendendam suscipies

JACOBUS J. Lund /

In Auditorio Majore die 30 April.

ANNO SALUTIS M. DC. LXXV.

Excula Aboæ à PETRO HANSONIO, Acad, Typogr.

Illustri ac Generoso DOMINO.

DN. DIDERICO Wrangell / Hæreditario de
Adniall & Jordansby &c. S:z R:z M:is Ministro fidelissimo,
& orientalis Botniæ Dynastæ amplissimo; ut & Admirali maxi-
mè strenuo, Patrono meo benignissimo.

*Generoso, item Amplissimo, Pl. Rev. Spectatissimus & Humanissimus
DOMINIS,*

DN. DAVID Gyllenbögell
de Treskby &c. quondam equi-
tum Magistro perstrenuo,
nunc, venerandâ canitie seni
venerabili, avo meo singulari
adfectu suspicioendo.

DN. M. JOHANNI PRA-
TANO, Ecclesiae Kimmittio-
ensis Pastori Dignissimo, ejus-
demq; districtus Präposito at-
tentissimo, Evergetæ optimo,
omniq; reverentia cultu æta-
tem prosequendo.

DN. SAMUEL Gyllenbögell
de Treskby &c. Adcessori in Re-
gio Dicasterio magni Ducatus
Finlandiæ consultissimo, avun-
culo & Mæcenati perpetuis ob-
sequijs devenerando.

DN. ANDREÆ Bange/
territorij Aboënsis Logistæ so-
lertissimo, Promotori & Bene-
factori maximè observando.

DN. JACOBO Jacobsoni / Baro-
natus Illustris. Com: Oxensti: in
Finlandia præfecto industrio, fautori
officiose colendo.

Pagellas hæc reverenter inscribo & Dedico.

*Generosiss: Ampliss: Pl. Reverend: & Spectatissimi Domini,
Mæcenates, Evergetæ, Fautores honorandi.*

Vestrīs potissimum Nominibus exercitium hoc inscribere & volui & debui; non quod
hæc beneficiorum in me collatorum sufficiens forat solutio, sed ut pignoris loco offere-
rem, quo me vobis māgis magisq; obstringerem. Et consideranter fortassis tantum aus-
deo, tamen suffultus vestrā indulgentiā, quam scio intentionem meam optimè inter-
preturam hoc facio, quæ ut ut brevissimis his Lineis includatur, bona tamē est, eamq;
præ se fert obedientiam, quam à Clientulo devoto requiritis. Vestra quidem illa pros-
lixiorē postulant Catalogum, verum ob chartæ penuriam ab ijs memorandis exclus
dor. Itaq; pauca hæc, Patrofie singularis vosq; Mæcenates optimi & quis animis fusci-
pite. Valete etiam, & affectum illum quo me hæcenus Dignati estis, si mereor, pers-
onem conservate, *Dabamu.*

*Virtutis Nominumq; Vestrorum
humilimus cultor*

JACOB J. Lund

ad eoq; veræ fidei nomen meretur; infirmitati tam
men seu luctæ cuidam, est per intervalla obnoxia:
Huic opponitur ea, qvam magnam appellamus; Et
ex divinâ interpretatione divinoq; sensu ita appella-
mus; Nam non male scripsit alicubi ~~Origenes~~
Sola fides in oculis Dei magna est, præter eam au-
tem, nihil ille in homine magnum judicat. Con-
sistit verò magna illa fides, in insigni fiduciâ potissimum,
hoc est, tali, qvæ in temptationibus persistit
immota. Suppeditat ejusdem lacer codex, egregia
exempla, ut Matth. 15: 28. & c. 8: 10. Nec omitti
debet qvod eodem capite v. 2. leprosus ait, Domine,
~~si~~ vñ, poteris me mundare: Qvæ verba magnæ utiq;
fidei indicium præbent. Qvia tamen non contras-
rium subjecit, nempè; Sin verò tibi placuerit ut le-
prosus porrò permaneam, etiam idem mihi place-
bit; Ideo majore adhuc & illustriore gradu suam fi-
dem ostendit David 2. Sam. 15: 25. ita loquens: Si
invenero gratiam in oculis Iehovæ, utiq; reducat me, &
faciet ut revisam se & habitaculum suum: Quod si autem
dixerit, non delector te; ecce me, faciat mihi prout bonum
videtur in oculis suis.

S. LIX.

Posset infirma fides, non ingnoramus, subdivi-
di, ita ut alia hoc modo diceretur ratione objectos
rum: alia verò ratione graduum: Nos autem, ut ex

N

ante-

antecedentibus patere potest, eam tantum respici-
mus, qvæ respectu graduum talis est: De illâ agi-
tur Rom. 14: 1. 1. Cor. 3: 2. Heb. 5: 2. De hac Matth.
6: 31. c. 16: 8. Marc. 9: 24. Infirmitatem autem hanc
qvam in fide verè renatorum, passim deprehendi
dicimus; nullo modo pro ornamento aliquo ejus,
aut pro humilitatis indicio, nos venditamus; ut
crassè satis Pontificii errant, *qvem horribilem errorem*
adpellavit B. Lutherus, ut potè specialem promissionū
Evangelicarum applicationem, atq; conscientiæ tran-
qvillitatem impedientem, omnemq; adeo divinam
gratiam uno impetu tollentem. Certè dubitatio-
nem, qvā illi ornamentum vocant, incredulitati
annumerat Paulus & *amissia* Rom. 14. adeoq; non
solùm ipsam vitium esse, sed & alia opera ita con-
taminare, ut peccata fiant, docet. Mirari autem
satis, non possumus, qvod refert circa hoc Pontif.
dogma Pet: Svalvis in Histor. Concil. Trident. pag.
204. de Ambrosio Catharino & Dominico Soto;
idq; ideo maximè miramur, qvod uterq; suam sen-
tentiam pro Concilii decreto venditarit, cum fue-
rint tamen sententiæ illæ contrariæ & pugnantes.

LX.

Qvod si autem obiicere nobis hoc loco, ali-
quis voluerit; Pontificios tamen eos, qui in fide
dubii sunt, pro hæreticis habere, non posse ergo
eosdem

eosdem dubitationem, ut virtutem & fidei ornamento commendare? Eum memorem esse volumus, utrumq; de illis verè recteque dici; Sed cum distinctione fidei generalis & specialis, ut ipsi semet declarant: Generalem enim, quā, & pro vero habemus justificum bonum, & in eo, ceu delectabili bono, delectamur, facile concedunt: Specialem verò, quā quisque credit sibi remitti propter Christum peccata, Deumq; sibi propitium esse & placatum, prorsus illi damnant. Hæc enim sues est in oculis eorum. Nos certè, tantum abest ut in laude aliquā ponendam velimus infirmitatem fidei, de quā nunc agimus, quæque; tamen dubitatio non est, sed lucta aliquā, sicut infra plenius docebimus; ut imbecillitas illius ratione, divinā gratiā & remissione indigere fidem eam statuamus.

Et tamen omnino contendimus, & veram esse & justificam eam fidem quæ infirmitate aliquā laborat: Nam divisio illa fidei, quā firmam aliam, aliam verò infirmam dicimus; non hoc vult, quod infirma illa, veræ fidei opponi debeat; Esset enim hoc à mente Sac. scripturæ alienissimum; Vera ergo est, etiam infirma illa, quia veritas ejus non aestimari debet ex eo, quod qualitas sit, atque ita pro ut valida vel invalida, firma vel infirma fuerit: Sed inde tantum, quod ab obiecto per eam apprehendendo, non aberret. Certè cintilla ignis, verus ignis est; Et apprehensio infan-

tuli ubera lactentis, etiam apprehensio est & vera est
apprehensio, firmior licet sit & robustior viri ac gi-
gantis. Proinde cum infirma fides id praestat, qvod
veritatem ejus evincere diximus, nempe objectum su-
um apprehendit, jam verae fidei nomen satis tuetur;
In eo autem actu, si contingenter illi accidat fortas-
sis, ut hæsitationem aliquam sentiat; Tamen qvia
illi non adsentitur, sed contra eam suspirijs, & lachri-
mis non raro, in devoto qvidem pectore, maximo
opere luctatur, & ea exequitur, qvæ à verâ fide in ju-
stificatione & renovatione reqvirimus; profectò non
nomen tantum genuinæ veræq; fidei jure obtinebit,
sed & fructum ejus probè præstare, dicenda erit.
Hoc voluit, haud dubie Form: Concord: cum in So-
lidâ Ædeclar: de patre Lunatici ita scriberet: Qvam-
vis infirmus in fide, angustiq; fuerit animi, parens
ille, qvi opem Christi in curando miserrimo filio im-
plorabat, nec minus tamen ille fructum fidei parti-
cipavit, qvam Patriarcha Abraham, Apostolus Pau-
lus & alii qvi robustam fidem habuerunt. Nempe,
Calatum qvassatum non confringere vult Deus, nec
fumigans linum extingvere, Ela. 42: 3. Et qvod be-
nè heic notandum, qvicq; in hoc negotio, humili
animo devotisq; desideriis defuerit, id supplet Spiris-
tus Sanctus, qvi οντανπλαμβάνεται, ταις ἀθενέαις ἡμῶν
auxiliatur infirmitatibus nostris. Rom. 8: 26. hoc
est, tentatos fulcit, & collapsos erigit: qvio & ὑ-
περεντυχάνει superpostulat, seu qvæsi præsidens no-
stris

stris p̄iis p̄ostulationibus, velut Magister libellorum
supplicum, cælesti Patri offerendorum, nos op-
portunè orare nescientes, qvid petere debeamus
docet.

§. LXI.

Sed non tantū veram diximus esse fidem eam
qvæ langvida est & infirma, verū etiam iustificam;
Nam in illis qui sunt in Christo Iesu, nihil est condemnatio-
nus Rom. 8: 1. & per fidem veram, sive firma eadem
sit sive infirma, filii Dei constituumur, Joh. 1: 12. Pro-
pterea etiam Apostolus ad Heb. c. 10: 14. ait Salva-
torem unicā oblatione perfectos effecisse eos in perpetuum,
qui sanctificantur. Qvare, sit licet fides, ratione sui,
sæpiissimè infirma, ut supra diximus; tamen ratione
correlati vel objecti principalis, firma est. Benè ergo
distingendum erit, inter fiduciam consideratā respe-
ctu apprehensionis gratiæ Dei, in Christo mediatore:
Et eandem acceptam ratione aliorum animi motuum,
exercitiorum, adjunctorumq; variorum. Priori e-
nī modo, non admittit illa gradus, quantum ad
qvorumvis iustificationem; Sed ita æqualiter omni-
nō sese habet; in ipso scilicet actu iustificandi in-
stantaneo; Qvamvis exercitium fidei, hominis jam
iustificati, etiam in apprehensionis continuatione,
qvoridianum esse debeat & continuatum; Huc spe-
ciant verba Aegid: Han; in expos. Epist. ad Rom. c. 4.

ubi ait. In justificatione non considerantur virtutes & do-
na in nobis, ita ut aucta vel diminuta iis, ipsa quoq; justifi-
catione magis recipiat vel minus; Sed spectatur in ea Dei re-
conciliati gratia, omnem hujusmodi inaequalitatem responsum:
Spectatur ibi item meritum Christi, quod, infinitum cum
sit, & in justificatione totum apprehendatur, similiter nec
magis nec minus justificatus aliquis est dicendus. Ergo li-
cet fides in se considerata, magis minusq; recipiat:
tamen qvia non suæ vel firmitatis vel infirmitatis
consideratione justificationem ingreditur; Sed so-
lius correlati sui respectu; idq; qvia æqvabile semper
manet, ideo ratione justificæ potentiae, nulla est in-
ter firmam & infirmam fidem differentia. Hæc pro-
bant optimè ea qvæ de fide priore modo accepta,
diximus obseruanda. Posteriore verò modo si fi-
dem consideraverimus, certè gradus admittit, &
æqvalis omnino non est; Hac enim ratione, in aliis
modica, infirma est & langvida fides, adeo ut sàpè
eam in se esse non sentiant fideles, vide Luc. 17: 5.
Marc. 9: 14. In aliis autem robusta cum dicitur &
valida fides, id quoq; posteriore hoc modo accipi-
endum erit & non priore: Qvod si autem de robo-
re fidei seu fiduciæ interrogati fuerimus, unde ori-
atur? Dicimus originem habere ex iisdem causis ex
qvibus fides, & præterea ex fide seu fidei exercitio;
Nam qvamvis robusta & sit & dicatur fides aliqua,
confortanda tamen eadem est & corroboranda usq;

ad

ad finem vitæ nostræ, vid. Col. 1: 11. Tim. 4: 17.
1, Pet. 5: 10. 1. Cor. 1: 8. 1, Thes. 5: 23. 24.

§. LXII.

Ex hactenus dictis patuit, ut confidimus, fiduciam omnino tribuendam esse fidei infirmæ, seu illic, quæ robur illud non habet: proindeq; quod supra infirmæ fidei πληροφορίαν tribuimus, non adhuc fecisse pœnitentia; Sciamus licet, fuisse aliquem, qui robustam fidem adpellaret πληροφορίαν, infirmam vero διάτοπιαν. Verum scire ab eodem percuperemus nos, velletne ille sufficere ad salutem ιμιφορίαν, cum soli robustæ fidei πληροφορίαν tribuat? An vero διάτοπιαν omnem, cum salutis periculo conjunctam esse? seu, quod idem est, nullam fidem infirmam esse justificam? Nam quod intendi non possit justificationis aetius vel remitti, ipse disertè satetur. Nos autem fundamentis insistimus superius adlati, fidem infirmam fructum veræ fidei præstare, eo ipso quod tantundem arripit, ex merito Christi, quod indivisibile est, quantum firmior. Qvia ergo non spectatur fides ex inhalatione, sed unicè ex relatione & apprehensione, ut antea ostensum, merito certè, impiam Pontificiorum sententiam de infirma fidē circa Sacram Domini cænam detestamur, quando statuunt, omnes fidei infirmos, sumere in illâ cænâ, corpus Domini sibi in judicium. vid.

Form.

Form. Concord. Epitom. art. 7. p. m. 601. Et Solid.
Declar. p. 746. Atq; contendimus, fidem, qvamvis
alicubi infirma sit, qvandoq; idem vera & justifica
est, nullo modo ex hæsitatione aliquā & dubitatio-
ne esse permixtam: Hæsitationi namq; veræ fidei
effectus, puta justificationem, adoptionem, salutem
&c, Scriptura nunq; attribuit. Vehementer i-
taq; hæc differunt; Fides infirma luctatur aliquan-
do cum dubitatione, & sentit non raro dubitatio-
nem: Et fides infirma permixta est cum dubitatio-
ne, vel constat ex aliquā dubitatione. Priores qui-
dem loqvendi modos, non semel apud optimos Theo-
logos, antiq; & recentiores, reperire licebit;
postiores vero nunq; am. Non possumus itaq;
non prorsus improbare qvod scribit auctor tracta-
tus de minimo gratiæ gradu, cum ait, credere quidem
infirmam fidem, sed cum dubitatione. Revera enim qui
dubit, non ille credit. Nec possunt hæc unq; am
fide bonâ simul consistere, in fide qvidem justifican-
te. Lucta aliqua cum dubitatione & hæsitatione,
illa qvidem in infirma illâ fide poterit reperi-
ti. Vel ut antea hoc evolvimus, Sentire potest talis fi-
des hæsitationem aliquam, at non ei adsentiri. Et
proinde, qvia adsensus ille non adest, nec dubitatio
in ipsa fide adesse dicenda. Atq; hoc etiam, & non
alio modo explicandi fortassis erunt illi; qui inter
dubitacionem eam, qvæ fidem abolet, & aliam qvæ
fidem infirmat, distinguunt: Qvamq; am nobis,
bonâ

bonâ illorum veniâ, satius qvidem videretur illâ distinctione planè abstinere, cum talis sit qvam res ipsa ferè evertat. Quid est enim aliud, qvælo, dicere, dubitationem infirmare fidem, qvam fidem abolere? Si nempè concedas aliquam esse fidem qvæ in sua essentia cum dubitatione sit permixta; qvod vix ulli probè pieq; rem consideranti, poterunt illi persuadere, aut etiam cum natura veræ fidei unqvam conciliare. Si autem de lucta, vel sensu hæsitationis, ut jam jam diximus, distinctio illa accipiatur, est qvidem sensus non incommodus. Ex luctâ enim illa, infirma fit fides, non ex dubitatione, qvæ fidem planè perimit, qvod aliud est qvam infirmam eam reddere. Sicut ergo desperationo, & lucta cum desperatione, non idem sunt, ita nec dubitatio & lucta cum dubitatione idem erunt.

Qvod autem adtinet illud D. Michaelis Valtheri in Miscellaneis Theologicis parte i. p. m. 189. ex Matthesio adlatum; Der unglaubliche glaub ist auch eine glaub; videri posset ὁξύωπος esse, ut adpellare solebant Græci affectatè prolatas & è periculo petitas sententias; Sed habet tamen verum & rectum omnino sensum; Hunc nempè: infirma fides, etiam fides est: non nomine solo, sed re quoq; ipsa, nempè vera fides est. Vel si scripturæ magis placent verba, supra ex Marc. 9: 24. à nobis citata, idem esset ac si diceret talis infirmus, credo, sed succurre Domine, incredulitati meæ. O In-

Infirmitatem autem illam quæ fidei interdum adhæret, non id posse, ut per eam fidei natura plānē evertatur, sicut per dubitationem fit, docet præter alios, optimè Divus Petrus 2. Epist. c. 1. v. 1. fidem *ἰσόλημα* adpellans: *Qvod epitheton, vel maximè ei tribuendum est ratione justificationis & meriti Christi apprehensionis.* Apprehensionis inquam, non *theoretica*, quæ nudè ad sensiva est, inq; intellectu tantum consistit. Sed præcipue apprehensionis *practica* respectu, ita fidem estimat & nominat Divus Petrus. Est autem hujus apprehensionis hæc īdoles, ut credens & beneficia Salvatoris apprehendens, toto & humili corde in meritum Christi recumbat, idq; sibi applicet. Et hoc ipsum, si interdum fiat langvidè, non tamen ideo cessat humilis illa & luctans fides *ἰσόλημα* esse. Huc referenda consolationis plenissima, mitissimi Salvatoris, apud Matthæum cap. 5: v. 6. verba, cum *esurientes*, id est desiderantes gratiam & favorem cælestem, beatos pronunciat: *ut & illa apud Johannem c. 7: v. 37. ἦα γέ ἀνθρᾶ, ἐρχέθω περὶ με, καὶ πινέτω, si quis sitit, veniat ad me & bibat.* Hæc ipsa & similia, respexisse vindentur ex orthodoxis illi, qui fidem infirmam considerantes, dicere ausi sunt, velle credere, est etiam credere. Intelligunt autem non tantum serium aliquod, plenum atq; devotum θελειν velle; De quo Apostolus Philip. 2: v. 13. *qvod non pædagogicum est, sed πνευμαποὺ, illis competens, qui primicias*

Spiri-

Spiritus Sancti obtinuerunt, adeoq; solius supernalis est virtutis; Sed intelligunt etiam aliquem actum fidei. Nempe de iis agunt, qui cum hæsitationem aliquam inter credendum sentiunt, humilibus tamen anxiisq; suspiriis, desiderant & volunt sine tali lucta & firmiore fide credere. Et horum illi fidem, & tale velle fidei, justificum & salvificum pronunciant: quippe ipso actu, tam serio animi motu, tamq; ardentis desiderio, in objectum suum qvod fertur. Atq; is qui tali animo aliquid expedit, eo animo inquam, ille πληροφειαν habere dicendus est, juxta id qvod legimus 2. Tim. 4: 5. licet in re diversa, quam B. Lutherus significanter vertit, richtig redit aus. Quæ verba non semper effectum ipsum in ministro, de quo agit, sed seriam & ab hypocritis ac simulatione alienam intentionem, sinceramq; voluntatem respiciunt interdum.

Qvod si quis ex ore Salvatoris Matth. 14: 31. Componi posse & hæsitationem & exiguum fidem contenderet; Qvandoquidem disertè ibi dicatur, modicæ fidei qvid dubitas? ubi reperitur verbum διστίζειν, qvod omnino dubitandi significationem habet, tam illo loco, quam etiam Matthæi c. 28: v. 17. Sicul & Aristoteles lib. 7. Eth. c. 2. eodem vocabulo tali utitur significatione, ut animus affectuum vehementia, nunc huc nunc illuc impellatur, ne in una sententiâ unquam stabilis & firmus permaneat. Hoc est,

est, ut benè satis eum locum aliquis reddidit, sunt
quasi dūo sc̄pt̄ū cū diāvola. Et tamen q̄i hoc modo
fluctuat & dubitat, is à salvatore adpellatur, priore
citato Matthæi loco, ḥ̄l̄jōm̄s.

Hæc ita urgenti, responderi posset; Salvatorem
modicam adpellare citato loco fidem, non eam qvæ
cum dubitatione consistit, ita ut ex eâ etiam constet;
Sed ratione gradus minoris & respectu infirmitatis
adhærentis, ita compellat. Qvamvis enim non cir-
ea actum justificationis, præcisè erat fides illa, de qua
citata jam verba erant prolatæ, sed in negocio mi-
nori, proximè qvidem versabatur; Tamen & illa
luctam sensit; Ac propterea, qvia tanti roboris non
fuit, tantæq; constantiæ, ut in præsenti periculo fir-
ma planè & immota persisteret, modicam eam ad-
pellavit Salvator. Hoc est, non dubitationem fidei
illâ includi, sed tantum minus firmiter temptationi in-
gruenti eam resistere, statuit. Atq; ita non omnem,
sed immotam fiduciam ibi absuisse docuit. Possu-
mus qvidem & hoc largiri, Fuisse in Ecclesia & esse
hodieq; fidem aliquā qvæ ex parte cum dubitatione
componatur; vel ut aliter dicamus; posse aliquam
partem fidei cum dubitatione permisceri: Nem-
pè dari potest nudâ notitia sine adsensu & fiducia;
Et existere potest tam notitia qvām adsensus remo-
tā fiduciā. Nam qvid fibi aliud vult qvod dē Dia-
bolis dicit Divus Jacobus c. 2.19. m̄ dāgmuōrīa pīst̄ūs,

ηγὶ φείσσονται, Demonia credunt sed contremiscunt;
Item Judæ aliorumq; numero plura exempla. quid
intendant aliud? Verum, de ejusmodi infirmâ fide
nos non agere, ex antecedentibus satis patuit, ubi
& partes fidei omnes illi tribuimus; & effectum justifi-
candi, eidem vendicavimus.

§. LXIII.

Manet ergo hoc, fidem infirmam includere &
fiduciam sinceram, & apprehensionem meriti Chri-
sti talem, qvæ appropriationem insinuat, licet id
fiat non raro cum aliquva luctâ. Verum circa hanc
luctam, qvæ cum verâ justificâq; fide consistit, ali-
quid est notandum: Scilicet non unius generis lu-
ctam dari in fide. Est enim aliqua lucta qvæ ma-
jor est, magisq; turbat credentes: Atq; hæc ipsa
est, quam aliquoties diximus fidem infirmam face-
re; Sed est & alia lucta, minus quidem gravis, mi-
nusq; molesta quam prior illa. Et hæc à nullâ for-
tassis fide verâ, quamvis magna, (de ordinariâ
namq; loquimur) in hac vita abesse potest. Nam
vera fides adversus insultus carnis & maligni mun-
di, nunquam pugnare desinet. Tamen qvicqvid
hoc modo insultus, qvicqvid luctæ, fides vera susti-
net, id eam, donec vera est, nec tollit aut abo-
let, nec cum dubitatione permiscet; Sed turbat
non nihil, & æqualem esse non sinit. Nimirum, non
sunt infirmitates ejusmodi, de naturâ aut essentiâ

fidei, nec cùm eâ unum qvid constituunt; Sed ex eo-
rum sunt numero, de qvibus Paulus Rom. 7: v. 18.
in carne mèa nihil habitat boni. Proindeq; de his
eodem prorsus erit statuendum modo, qvo de non
Sanctis & hypocritis, qvi in ecclesia verè credenti-
bus adhærent: ut reperiantur licet hypocritæ inter
veros fideles, veraq; Ecclesiæ membra; nunquam
tamen iisdem vel constare vel componi ipsam Eccle-
siam, in suâ essentia dicimus. Aliud enim est id ex
qvo illa constat; & aliud qvod ei contingenter ad-
hæret. Eodem etiam modo, aliud id est qvod fis-
dei in hac imbecillitate adhæret, & aliud id qvod
ad essentiam ejus referri debet.

S. LXIV.

Diximus luctam aliquam non in infirmatantum
reperi fide; Sed in ea qvoq; qvæ magna est, eadem
& adest, & adesse qvoq; debet. Et de posteriore
haclucta, accipienda erunt verba supra à nobis citata.
Es seindt auch in den allergroßgläubigsten einige Strahlen
des ungläubens: Hoc est: In omni verè fideli, pugna
Spiritualis deprehenditur. Hanc ipsam pugnam ita
describit Paulus ad Roman: Capitibus 7. & 8, ut Du-
ces duos inter se committat, planè contrarios. *Al-*
ter Ducum horum est νόμος τῆς ἀμαρτίας, lex peccati,
qvæ habitat in carne nostrâ. Alter est νόμος τῆς νοός,
lex mentis regeneratæ. Ille, in consiliis habet

Oporu-

Φρόνημα σαρκὸς, prudentiam carnis: *Hic, τὸ Φρόνημα
τῆς πνεύματος.* Illius auctor & instigator est Diabolus: *Hujus autem τὸ πνέυμα χειτῶς,* Spiritus Christi. *Hic* sibi propositam habet *τὴν θικαιούντην θεῖν,* justitiam Deo conformem; Item ὑδεῖσαν, filialem in Deo fiduciam: *Illius est εὐθεῖας θεὸς,* fremitus adversus Deum, & nolle subiici Deo. Proindeq; exitus *Ιησοῦς
Ἰησοῦς* mors temporalis & æterna: *Hujus autem ζωῆς,
vita æterna.* Hunc ad modum graphicè ab Apostolo descriptam fidei pugnam, qvia ad Hæreseos etiam & originem & naturam cognoscendam pertinet, voluimus eam justo ordine hoc loco exhibere. Brevis quidem adhuc & unico *ἰωσείως* vocabulo, luctam hanc pulcherrimè depingit Apostolus alibi, nempè ad Heb. 3:14. *participas*, inquit, *facti es tu Christi, si principium ιωσείως usque ad finem firmum retinueritis.* Explicat autem eodem capite v. 6. sententiam suam ita, *si fiduciam retinueritis.* Est autem ὑφίσημα militare verbum, qvod notat irruenti non cedere, sed in statione sua manere & impetum excipere.

§. LXV.

Sed ut ea qvæ de infirmâ haec tenus fide adulimus, ad nostrum propositum applicemus proprius; Quid erit jam de Hæreticis dicendum, annon & illi infirmi in fide possunt appellari, atq; ita ex infirmitate eā aliquam excusationem invenire, mitiusq; judi-

judicium expectare? Hoc autem cum ita proponimus,
videlicet fortassis quibusdam poterit, nimirum ob vium
esse & manifestum, inter eos de quibus nunc querimur,
discrimen, ex eo, quod Heretici, & seducentes quidem
maxime, sunt eruditi, & tales qui egregios in literis
fecere progressus. Sicut contra, infirmos in fide,
eos esse, quirudiores & plebei sunt. Verum neutrum
horum satis sibi constare certum est. Dari enim in-
firmitatem fidei non nunquam, in eruditis quoque,
longa exemplorum serie posset ostendi, si rei notis-
simorum aliquam adducendam probationem crederemus;
Sed & alterum illud, quod ab Eruditis tantum, omnis
omnino orta sit heres, neque est per omnia liquidum.
M. de
Id evideat concedimus, multorum hanc esse sen-
tentiam; Religionis contemptum seu atheismum,
magnum partem originem debere eruditis, aut iis,
qui pro talibus salutari cupiunt. Et quod ex animo
dolemus, saepe non vanissima haec est sententia, ut
ferre in proverbium nunc abierit Doctorum Religio,
vel ut alii volunt, prudentum: quam commodè au-
tem & quo jure eorum, qui bonâ fide prudentes sunt,
non jam evolvimus. Tentavit id aliquando in pe-
culiari opusculo Gabriel Naudæus: Sed in applica-
tione, an veram viam ubique invenerit, non sine cau-
sa dubitares; Rectius fortassis, in ejusmodi accom-
modatione, quam pauci omnino, quoad extensionem
aliquam, attigerunt, progressus est Fr. Marin Mer-
sennus. Ipsam rem quod adtiner, non illud negan-
dum

Ad

J U V E N E M Eruditione & morum comitate
Præstantissimum, DN. J A C O B U M Lund/
amicum per dilectum.

IN strenua consilia bonæq; frugis tramitem, erectam mentem provocaturus, ita scribit Cicero: *Non ad ludum sunt & jocum generati homines.* Atq; molli studio quando parari solidæ laudes nequeant, verum laborem incorruptumq; vita tenorem, cuiq; imperare intendit. Capit hunc etiam serium rectumq; ordinem, cordatus & Deum vereri solitus animus, ita, ut Tulliano ex judicio, actionibus universis, & faciat viam & claudat. Certe tua, sapientia doctrinis feliciter consecrata studia, *Præstantissime Lund/* ita servida, ita ad decus verum festinantia, evidenter docent, præclaro serioq; animo te agere quod agis. Habituram ergo aliquando in te Patriam, & ornamentum & præsidium, firmiter sperat qui te impensè amat

NICOLAUS TUNANDER,

Ad musarum alumnum,

Literarum morumq; elegancia ornatissimum,

DN. J A C O B U M Lund
de Hæresi pulchre differentem:

IN lucis quondam gens ut malesana colebat
Agrestes vanâ religione Deos:
Hæretici pariter faciunt conamine turpi
Sacra invisa Deo, & dogmata falsa crepant.
Destruis horum tu lucos J A C O B E polite;
Perge bonis avibus, nomen &omen habe!

gratulabundus

GABRIEL TAMMELINUS

Inflate, ô calamos, Nymphæ, date jubila canet!
Namq; cluit vester meritis & munere alumnus.
Nunc mihi, Cyrrhæo cui non dum tincta liquore
Ora, velut tenero, sacræ succurrite Musæ!
Ibimus in vestri laudes cultoris amænas.
Jupiter immensus, venturi providus ævi,

Ille Poli Praeses, tum Rexq; Paterq; Deorum,
Fortè semel lustrans præcautâ indagine terras,
Per spexit lætas Parnassi montis in umbras.
Jamq; animo versans, Penétralia visere sacra,,
Non mora, præproperus cœlo delapsus ab alto
Claras compellat, natas ab Apolline, Musas;
Talibus exorsus: Juvat hinc, pia castra fovere,
Numinibus quæ sacra meis, devotaq; Phœbo.
At mihi non sat erit doctas refoville Camænas;
Ipse Ego nullus erō, si non foveantur alumni,
Qui pia sacra canant, foveantq; Altaria nostra;
Quicis sine desertæ Musæ, sine Numine nostro.
Respondent omnes per amica silentia Musæ,
Ipseq; conticuit Divumq; hominumq; Creator:
Sublimesq; deinde tulit, quos dicere Alumnos
Ipse solet, medioq; locans, hinc talia fatur:
Nate Jovis summi ! vos, præside Apolline, Musæ!
Si mea quid valeant his castris sceptræ Fidesq;,
Accipite, acceptumq; piè servate J A C O B U M;
Cui, ceu flore novo, jucundi temporis ætas
Vernat, & ingenium solers grassatur ad alta,,
Nomina de Luco referens sua jugè virenti.
Hic studiosus erit Pietatis & artis amator,
Si modò, quod spero, Musæ! & mea, Nate, propago,
Aoniâ facitis vitam tolerare sub umbrâ!
Hæc ubi dicta dedit, mox triplex triga Sororum
J A C O B O ostentant Insignia, tresq; Cathedras:
Hæresiumq; jubent molem post destruat ille,,
Scandens Thejologum cathedras pariterq; Sophorum;
Mente Pius, solers animo, dein nomine clarus.
Carminis indocti sed tandem finis adesto!
At, J A C O B E, sacræ decus immortale Heliconis,
Carmina plura tibi pangent, lætosq; triumphos,
Hæc cum præstiteris, per posterâ secla Camæna.
Interea felix valcas, velit ipse Jebova!

adposuit

CAROLUS G. THAUWONIUS
Austro-Finlandus.